

**ZÁKLADNÍ A STŘEDNÍ
ŠKOLA POMNĚNKA o.p.s.**

**Školní vzdělávací program
Přípravný stupeň ZŠ speciální**

ŠKOLA POROZUMĚNÍ

Obsah:

1	Identifikační údaje.....	3
2	Charakteristika školního vzdělávacího programu.....	5
2. 1	Metody vzdělávací práce.....	6
2.2	Individuální práce s dětmi předškolního věku.....	6
3.	Základní kompetence.....	7
3. 1.	Kompetence k učení.....	7
3. 2	Kompetence k řešení problému.....	7
3. 3	Komunikační kompetence.....	7
3.4	Sociální a personální kompetence.....	8
3.5	Činnostní a občanské kompetence.....	8
4	Vzdělávací oblasti.....	9
4.1	Dítě a jeho tělo.....	9
4.2	Dítě a jeho psychika.....	10
4.3	Dítě a ten druhý.....	12
4.4	Dítě a společnost.....	13
4.5	Dítě a svět.....	14

Identifikační údaje

Název školy: **Základní a střední škola Pomněnka o.p.s.**

Sídlo: Šumavská 13, 787 01 Šumperk

Kontakt: Ředitelka školy: Ing. Mgr. N. Strakošová Vykydalová

Tel: 583 212 302

Zástupce ředitele: Mgr. Š. Trundová

Tel: 583 213 910

<http://www.pommenka.net>

Škola porozumění – školní vzdělávací program přípravného stupně
základní školy speciální

Motivační název: Škola porozumění

Platnost od: 1. 9. 2013

Předkladatel: Základní a střední škola Pomněnka o.p.s.

Šumavská 13, 787 01 Šumperk

Ředitel školy: Ing. Mgr. Nataša Strakošová Vykydalová

Podpis: .....

Zástupce ředitele školy: Mgr. Šárka Trundová

Podpis: .....

Název a jméno zřizovatele:

Ing. Ivo Vykydal, Šumavská 4, 787 01 Šumperk

Právní forma: obecně prospěšná společnost

Se sídlem: Šumavská 13, 787 01 Šumperk

Jméno, příjmení a bydliště ředitele školy:

Ing., Mgr. Nataša Strakošová Vykydalová

Osvobození 159, 789 69 Postřelmov

Jméno, příjmení a bydliště zástupce ředitele školy:

Mgr. Šárka Trundová

Kosmonautů 1, 787 01 Šumperk

Projednáno na pedagogické radě dne: .....

Projednáno na školské radě dne: .....

Základní a střední škola Pomněnka o.p.s

Platnost od 1. 9. 2013

Vypracoval: .....

Přípravný stupeň ZŠ speciální

Přípravný stupeň ZŠS nabízí 1 – 3 letou přípravu na vzdělání dětem s lehkým, středně těžkým, těžkým mentálním postižením a dětem s poruchami autistického spektra.

Zajišťuje přípravu na základní vzdělávání. Vzdělávání v přípravném stupni ZŠS probíhá podle Školního vzdělávacího programu – Přípravného stupně základní školy speciální. Žáci pracují dle týdenních a měsíčních plánů, denních příprav, které vycházejí ze školního vzdělávacího programu. Zařazovány jsou předměty speciálně pedagogické péče v souladu s požadavky speciálních vzdělávacích potřeb konkrétních žáků. Výchovu a vzdělávání zajišťuje pedagog a asistent pedagoga.

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU:

Vzdělávací program je zaměřen na všestranný rozvoj dítěte, jeho učení a poznávání života prostřednictvím změn v přírodě během roku. Osvojením si základních hodnot, na nichž je založena naše společnost, což je rodina a seberealizace ve společnosti.

Program nabízí řadu činností a metod jak s dětmi pracovat. Pracuje se s dětmi hlavně podle jejich zájmu a potřeb. Jednotlivé integrované bloky vždy zařazujeme promyšleně a jejich délku upravujeme podle momentální situace ve třídě. Využívá se témat z třídních plánů, pracuje se s nejrůznějšími podtématy a vhodně reagujeme na roční období.

Požadavky na dítě jsou kladené v souladu s jeho mentální úrovní a druhem, stupněm a trváním poruchy při respektování individuality každého dítěte. Vzdělávání dětí se zdravotním postižením je převážně založeno na individuálním přístupu, každé dítě má vypracován individuální vzdělávací plán podle svých schopností a možností.

1. 1 METODY VZDĚLÁVACÍ PRÁCE:

(kterými naplňujeme cíle RVP)

- Za podstatné považujeme prožitkové učení s pestrou nabídkou podnětů k učení a radost z něho.
- Základní metodou naší práce je hra, která znamená učit se, komunikovat, představovat si, spolupracovat, tvořit, být šťastný, být svobodný, žasnout, růst ale i mít čas.
- Děti pracují podle svých individuálních schopností a možností.
- Rodičům i dětem nabízíme možnost podílet se aktivně na tvorbě programu školy.
- Naším cílem je společně s rodiči vychovávat dítě spokojené, samostatné, připravené na život.

1. 2 INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE S DĚTMI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU:

- GRAFOMOTORIKA – procvičování úchopu tužky, ramenního kloubu, uvolnění zápěstí, celkové procvičení ruky na pracovních listech.
- LOGICKÉ HRY – pexeso, stolní hry, puzzle.
- METODA VOKS – výměnný obrázkový komunikační systém.
- AUTISTICKÝ PROGRAM-komunikace prostřednictvím PIKTOGRAMŮ.
- Nabídka programů PC.
- MOTORICKÉ CVIKY – při individuálních i společných činnostech využíváme kompenzačních a didaktických pomůcek k procvičování koordinace a motoriky celého těla.
- POZOROVÁNÍ A TESTY – individuální práce s dětmi.
- MUZIKOTERAPIE
- PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉ JEŽDĚNÍ NA KONI.

2. ZÁKLADNÍ KOMPETENCE:

2. 1. Kompetence k učení

– odhadnout své síly, učit se hodnotit osobní pokroky a oceňovat výkony druhých, soustředěné pozorování a zkoumání, objevování a dávání do souvislostí, experimentace a při ní užívání jednoduchých postupů ale i jednoduchých pojmů a znaků, symbolů. Získanou zkušenost uplatňovat v praktických situacích a dalším učení. Klást otázky a hledat odpovědi, aktivně si všímá co se kolem děje, chce porozumět věcem, dějům a jevům, které kolem sebe vidí a poznává, že se může mnohému naučit. Raduje se z toho, co dokázalo, zvládlo. Užíváme metod J. A. Komenského: příkladů, nápodoby, vysvětlení, povzbuzení, pochvaly. Dále zásad J.A. Komenského: cílevědomosti, návaznosti, důslednosti, přiměřenosti, samostatnosti.

2. 2 Kompetence k řešení problému

– pochopit, že vyhýbání se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou a může situaci příznivě ovlivnit, řešení problémů na základě bezprostředních zkušeností (prožitkové učení), postupování cestou pokusů a omylů, hledání variant a nápadů za využití fantazie a představivosti. Nebát se řešit problémy na které stačí, známé a opakující se situace řešit samostatně popřípadě s oporou dospělého.

2. 3 Komunikativní kompetence

– v běžných situacích bez zábran a ostychu komunikovat s dětmi i dospělými. Snažit se vyjádřit vlastní myšlenky a názory slovy i gesty. Správně dýchat při řeči. Chápat, že dokázat se domluvit, být vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou. Snaha po využívání informativních a komunikativních prostředků, se kterými se běžně setkáváme (knihy, encyklopedie, obrázky, počítač, telefon ...). Průběžné rozšiřování slovní zásoby a její aktivní používání k dokonalejší komunikaci s okolím. Soustředěně dokáže poslouchat a vnímat krátký čtený text. Vědět, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se je učit. Logopedický asistent pracuje s dětmi v průběhu dne individuálně i skupinově. Skupinová

náprava je zaměřená především na rozvoj slovní zásoby, rozvoj hlasové výchovy, rozvíjení sluchové diferenciacce, sluchové analýzy a syntézy, správné tvoření vět.

2.4 Sociální a personální kompetence

- umět si utvořit a vyjádřit svůj názor, zhodnotit za přispění dospělého následky vlastního chování v jednoduchých situacích, ve skupině se umět prosadit i podřídit, při společných činnostech se domlouvat a spolupracovat, pomáhat druhým, spolupodílet se na rozhodnutích, nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná umět odmítnout, dokázat vzniklé konflikty řešit dohodou. Správně reagovat na pokyn dospělého, postupně uplatňovat iniciativu v různých činnostech, být zdvořilý k dětem i k dospělým, vědomě dodržovat základní pravidla chování.

2.5 Činnostní a občanské kompetence

– učit se plánovat hry, řídit je a vyhodnocovat za pomoci dospělého, přiměřeně dlouho se soustředit na jednu hru. Odhadovat rizika svých nápadů, mít smysl pro povinnost ve hře, dbát na osobní zdraví a bezpečí. Správně reagovat na pokyny dospělého a řídit se jimi. Poznávat jiné kultury, vytvářet si povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, přírodou a zemí. Vytvářet si kladný vztah ke školní práci, smysl pro odpovědnost, pracovitost, dokončení započaté práce, pomoc druhým, vážit si výsledků práce. Udržovat pořádek ve vlastních věcech.

3 VZDĚLÁVACÍ OBLASTI:

3.1 Dítě a jeho tělo

Specifické vzdělávací cíle – úkoly:

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových dovedností z oblasti jemné motoriky
- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o lidském těle, pojem zdraví

Hlavní činnosti:

- manipulační činnosti a jednoduché úkoly
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti
- situace přispívající k osvojování návyků zdravého životního stylu

Očekávané výstupy:

- ovládat dechové svalstvo
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (zvuky, tóny, chutě, tvary, vůně)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku ruky (zacházet s tužkou, nůžkami, barvami a modelínou)
- zvládat sebeobsluhu a základní hygienická pravidla a návyky
- zvládnout jednoduchou obsluhu, uklidit si po sobě hračky, udržovat pořádek
- pojmenovat části těla, znát důležité životní orgány a jejich funkce
- rozlišovat, co zdraví škodí a co prospívá (nemoci, úrazy, škodlivé látky a jejich vliv na lidské tělo, nebezpečí na ulici a v dopravních prostředcích)
- mít povědomí o způsobu ochrany zdraví, kde hledat pomoc

Hlavní rizika:

- neomezovat samostatnost dítěte, respektovat individuální potřeby dítěte (spánek, odpočinek, osobní tempo, aktuální zdravotní a psychický stav)
- znalost osobních a zdravotních problémů dítěte
- respektovat rozdílné somatické a smyslové předpoklady
- poskytovat dostatek elementárních informací o lidském těle, růstu, vývoji a funkcích některých tělesných orgánů

- poskytovat vhodné vzory chování pedagogů a zdravotníků

3.2 Dítě a jeho psychika

Specifické vzdělávací cíle – úkoly:

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností
- rozvoj komunikačních dovedností a kultivovaného projevu
- rozvoj tvořivosti myšlení a řešení problémů
- posilování přirozených poznávacích citů (radost, zvědavost, zájem)
- rozvoj schopnosti vytvářet a rozvíjet citové vztahy k okolí
- získat schopnosti řídit chování vůlí a ovlivňovat vlastní situaci
- rozvíjet a kultivovat mravní a estetické cítění a prožívání

Hlavní činnosti:

- artikulační řečové, sluchové a rytmické hry se slovy, hádanky
- společné diskuze, rozhovory individuální a skupinové konverzace
- vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, fantazie
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů
- přednes, recitace a dramatizace
- grafické napodobení symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a společné čtení knížek
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání a poznávání jejich vlastností
- námětové hry a činnosti
- činnosti navozující spokojenost, radost a pohodu
- estetické a tvořivé aktivity, sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte

Očekávané výstupy:

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo a intonaci
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity a úsudky
- porozumět slyšenému
- formulovat otázky, odpovídat a reagovat na otázky
- učit se nová slova a aktivně je používat
- naučit se zpaměti krátké texty, reprodukovat říkanky, písničky a pohádky
- popsat situaci skutečnou i podle obrazového materiálů
- sluchové rozlišení počáteční a koncové slabiky, vyhledání hlásky ve slově

- domlouvat se slovy i gesty
- projevovat zájem o knížky
- pojmenovat většinu předmětů, které nás obklopují
- poznat a správně užívat pojmy (méně, více, první, poslední)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, před, nad, vedle, mezi), orientovat se v čase
- odloučit se na určitou chvíli od rodičů a blízkých
- rozhodovat o svých činnostech
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost, smutek, strach, odmítání)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem a věcem

Hlavní rizika:

- poskytovat dostatek příležitosti k samostatným řečovým projevům
- neposkytovat špatný jazykový vzor
- nabídnout neomezený přístup ke knihám a dětským časopisům
- nezahlcovat podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- poskytovat dostatek porozumění a ocenit úsilí a úspěch
- poskytovat vlídné, laskavé, vstřícné a přátelské prostředí s dostatkem lásky a empatie
- přiměřeně hodnotit, dostatečně oceňovat, chválit
- vyvarovat se spěchu, nervozity, omezování možností dítěte, dokončit činnost v individuálním tempu
- odstraňovat stres, napětí a nejistotu
- dostatečně děti motivovat jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- poskytovat dostatek podnětů a aktivit, estetického vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování

3.3 Dítě a ten druhý

Specifické vzdělávací cíle – úkoly:

- rozvoj schopností a dovedností důležitých pro navozování a rozvíjení vztahů k jiným dětem a lidem
- rozvoj interaktivních a komunikačních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s dalšími dětmi a dospělými

Hlavní činnosti:

- dostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování (vstřícná komunikace, ohleduplné chování, tolerance)
- dostatek příležitostí k verbální i neverbální komunikaci dítěte s jiným dítětem i dospělými
- společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- podpora dětského přátelství
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k jiným, ochota rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se při hře, pomoc při vyřešení sporu
- hry a situace, kdy se dítě učí chránit své soukromí a bezpečí, upozornit na nebezpečí jiných
- četba, vyprávění a poslech pohádek na téma vztahů mezi lidmi

Očekávané výstupy:

- navozovat kontakty s dospělými, překonat stud, komunikovat vhodným způsobem
- odmítnout komunikaci, která je nepříjemná
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, respektovat osobní odlišnosti
- uplatňovat své individuální potřeby, práva, přání s ohledem na druhé, přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- oprostít se od přiměřených projevů sobeckosti vůči jinému dítěti, spravedlivě se s ním dělit o hračky, pamlsky a pomůcky
- vnímat přání druhých, vycházet mu vstříc, chovat se citlivě a ohleduplně k postiženému či slabšímu dítěti, mít ohled na druhého, soucítit s ním, umět nabídnout pomoc
- bránit se projevům násilí, šikany, ubližování a ponižování

Hlavní rizika:

- důstojné jednání, neponižovat, nezesměšňovat
- neautoritativní vedení
- jednoznačné formulování pravidel ve vztahu k druhé osobě, dodržování pravidel chování, pozitivní vzor
- dostatečné věnování pozornosti při řešení vzájemných dětských sporů a konfliktů
- podpora dětského přátelství, dostatečný respekt

3.4 Dítě a společnost

Specifické vzdělávací cíle – úkoly:

- vytvoření povědomí o mezilidských vztazích a morálních hodnotách
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí
- rozvoj kulturně – estetických dovedností
- vytvoření základního vztahu ke světu, životu a kultuře

Hlavní činnosti:

- každodenní pozitivní vzory chování (ohleduplnost, citlivost, tolerance, zdvořilost)
- příležitost poznávat mravní hodnoty v jednání lidí (spravedlnost, pravdivost, upřímnost)
- příležitost poznávat hodnotu věcí a lidské práce
- různorodé společenské hry a skupinové činnosti (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné činnosti)
- seznamovat se s lidovou slovesností, literaturou, hudbou, kulturními tradicemi, zvyky a obyčejí

Očekávané výstupy:

- správný mravní vzor, neopomínat negovat nespravedlivé, nezdvořilé, ironické a agresivní prvky chování
- zaměřit se na zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- nedostatek příležitostí k nápravě vhodného jednání
- neironizovat a neznevažovat úsilí dítěte
- všimnout si nevhodné komunikace a jednání mezi dětmi, nepřehlížet nežádoucí projevy v chování, řešit konflikty způsobem pro děti nespravedlivým

- dostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností a vytvoření estetického vztahu ke kultuře a umění

Hlavní rizika:

- pochopit, že každý má ve společnosti, rodině svoji roli, podle které je třeba se chovat
- utvořit si základní dětskou představu o tom, co je dobře a co je špatně, co se smí a co se nesmí (nelhat, nebrat cizí věci, neubližovat, neponižovat, neposmívat se druhým, neničit věci kolem sebe)
- odmítat společensky nežádoucí chování (lež, nespravedlnost, lhostejnost, agresivita)
- chovat se slušně a zdvořile k dospělým i k dětem, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla při hře a činnostech, jednat správně a čestně
- zacházet šetrně s hračkami, knížkami, věcmi denní potřeby, s penězi
- vnímat svoje okolí, vyjadřovat vlastní představy pomocí různých dovednostních technik (kreslit, vhodně volit barvy, modelovat, konstruovat a skládat z papíru, tvořit a vyrábět z jiných materiálů a přírodnin)

3.5 Dítě a svět

Specifické vzdělávací cíle – úkoly:

- osvojování jednoduchých poznatků o světě a životě
- pochopit, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj schopností vážit si života ve všech formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem
- osvojení si poznatků a dovedností chránících před nebezpečnými vlivy prostředí
- rozvoj pocitu sounáležitosti s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, Zemí

Hlavní činnosti:

- manipulace, experimentování s různými přírodními a netradičními materiály a surovinami
- motivované hravé aktivity, ekologie a **EVVO**
- smysluplné pracovní činnosti
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění a poslech)

- práce s literárními texty, obrazovým materiálem, využívání encyklopedií
- poučení o možných nebezpečných vlivech prostředí a způsobech, jak se před nimi chránit

Očekávané výstupy:

- vnímat, že svět má svůj řád, poznat jeho rozmanitost a pozoruhodnost, pestrost a různorodost
- porozumět, že všechno kolem se mění a vyvíjí, pohybuje a proměňuje, a že je třeba s těmito změnami počítat
- mít povědomí o významu životního prostředí pro člověka, uvědomovat si, že způsob jakým člověk žije, ovlivňuje jeho zdraví a životní prostředí
- uvědomit si, co je nebezpečné (manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, s látkami ohrožujícími zdraví), odhadnou možná nebezpečí a rizika, snažit se je minimalizovat

Hlavní rizika:

- dávat dostatečné, vhodné a přiměřené otázky, pravdivé odpovědi na otázky dětí
- nabízet rozmanitou řadu činností, mnohobodné, pestré a měnící se prostředí, prostředí přehledné, upravené a uspořádané s přiměřeným množstvím hraček a věcí
- nepoužívat abstraktní pojmy, nepředávat „hotové“ poznatky
- poskytovat vhodný příklad chování dospělých (neohrožující životní prostředí, žádoucí ekologické postoje, ochota řešit problémy kolem nás)